

**ΕΚΠ 64: «ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ»
ΑΚΑΔ. ΕΤΟΣ 2008-2009****2^η ΓΡΑΠΤΗ ΕΡΓΑΣΙΑ****ΘΕΜΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ**

Σχεδιάστε ένα πρόγραμμα εκπαίδευσης ενηλίκων το οποίο πρόκειται να υλοποιηθεί από ένα φορέα εκπαίδευσης ενηλίκων (ΚΕΚ, ΝΕΛΕ, ΚΕΕ, ΙΔΕΚΕ).

Περιγράψτε τα βασικά χαρακτηριστικά του προγράμματος (τίτλο, διάρκεια σε ώρες, εκπαιδευτικό σκοπό, εκπαιδευτικούς στόχους, χαρακτηριστικά εκπαιδευόμενων και φορέα χρηματοδότησης) και στη συνέχεια απαντήστε τεκμηριωμένα στα ακόλουθα ερωτήματα:

1. Σε ποια/ες από τις στρατηγικές εκπαίδευσης ενηλίκων θεωρείτε ότι μπορεί να ενταχθεί το συγκεκριμένο πρόγραμμα
2. Ποια μέθοδο διερεύνησης εκπαιδευτικών αναγκών θεωρείτε ως καταλληλότερη για τη διερεύνηση των εκπαιδευτικών αναγκών της ομάδας στόχου του προγράμματος
3. Ποιο τύπο, μοντέλο και κατηγορία αξιολόγησης θα επιλέγατε για την αξιολόγηση του συγκεκριμένου προγράμματος
4. Ποιοι θεωρείτε ότι μπορεί να είναι οι πιθανοί αποδέκτες της αξιολόγησης του συγκεκριμένου προγράμματος και γιατί

Απαραίτητο είναι να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην αιτιολόγηση των απαντήσεών σας στα προαναφερόμενα ερωτήματα.

(Έκταση απάντησης 3.000- 3.500 λέξεις)

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ - ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΚΟΡΩΝΑΙΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ

Διεύθυνση: Αγίου Φανουρίου 10, Αθήνα

E-mail: alexkoron@gmail.com

Τηλ.: 210/7519400 & 210/9201688 & 6976069063

ΦΟΙΤΗΤΗΣ: ΚΑΓΙΑΜΠΑΚΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

A.M. : 57725

Κωδικός Τμήματος : 2008 ΕΚΠ64 ΑΘΗ2

25/01/2009

Ταχυδρ. Διευθ.: Φιλικής Εταιρείας & Ριζάρη 1, Τ.Κ. 71307, Ηράκλειο – Κρήτης

E-mail: sek-her@otenet.gr

Site: <http://www.electricallab.gr>

Τηλ.: 2810/242750 Οικίας & 2810/326005 Εργασίας

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.....	1
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	2
Το Πρόγραμμα Εκπαίδευσης Ενηλίκων	3
1. Στρατηγικές Εκπαίδευσης Ενηλίκων.....	5
2. Μέθοδος Διερεύνησης Εκπαιδευτικών Αναγκών.....	7
3.1 Τύπος Αξιολόγησης.....	10
3.2 Μοντέλο Αξιολόγησης.....	11
3.3 Κατηγορία Αξιολόγησης.....	12
4. Πιθανοί Αποδέκτες Αξιολόγησης.....	13
ΣΥΝΟΨΗ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	14
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	15

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

«Η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και κυρίως ο εκσυγχρονισμός των δεξιοτήτων και η επέκταση της δια βίου μάθησης είναι αποφασιστικής σημασίας στην οικονομία που βασίζεται στη γνώση. Στο πεδίο αυτό η συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο, για την προσαρμογή του ανθρώπινου δυναμικού στις νέες συνθήκες οργάνωσης της εργασίας, στις νέες τεχνολογίες και κυρίως στις μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς εργασίας. Σε κάθε επιχειρησιακό πρόγραμμα οι ενέργειες επαγγελματικής κατάρτισης εξειδικεύονται έτσι ώστε να συμβάλλουν αποτελεσματικά στο γενικό αναπτυξιακό στόχο κάθε προγράμματος». (Εφημερίς της Κυβερνήσεως, 2008, Αρ. Φύλλου 1491, σελ.21381). Κεντρικός στόχος είναι η ανάπτυξη και βελτίωση των προσόντων και των ικανοτήτων των ανέργων και των εργαζομένων.

Το προτεινόμενο πρόγραμμα αποτελεί την βάση για την εκπαίδευση άνεργων πτυχιούχων, αποφοίτων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίοι επιθυμούν να ειδικευτούν στον τομέα των διαδικτυακών εφαρμογών και ειδικότερα στο αντικείμενο των Εφαρμογών των Ηλεκτρονικών Υπολογιστών (Η/Υ). Αυτό συνεπάγεται διδασκαλία και κατανόηση της σχετικής θεωρίας και των εφαρμοζόμενων εργαλείων, η οποία να περιλαμβάνει όλα εκείνα τα γνωστικά αντικείμενα, με τα οποία οι εκπαιδευόμενοι θα μπορούν να αντιληφθούν στο σύνολό του το πρόβλημα της υλοποίησης μιας εργασίας σε ένα περιβάλλον ή μιας διαδικτυακής εφαρμογής. Επιπλέον, πάρθηκε υπόψη η προϋπόθεση όπου η ίδια η αγορά εργασίας θα θέτει για την πρόσληψη ατόμων στις σχετικές θέσεις εργασίας, το σκεπτικό της επιτυχούς συμμετοχής του εκπαιδευόμενου σε εξετάσεις πιστοποίησης των γνώσεων που θα έχει αποκτήσει από την κατάρτιση αυτή. (Βεργίδης, 2008α, σελ.75-76)

Στα πλαίσια της εργασίας αρχικά θα σχεδιάσουμε και θα περιγράψουμε τα βασικά χαρακτηριστικά ενός Προγράμματος Ενηλίκων σε Δεξιότητες Χρήσης Τεχνολογίας Πληροφορικής και Επικοινωνίας. Στη Συνέχεια θα εντάξουμε το πρόγραμμα στις Στρατηγικές Εκπαίδευσης Ενηλίκων και θα ορίσουμε την Μέθοδο για την Διερεύνηση των Εκπαιδευτικών Αναγκών της ομάδα στόχου. Τέλος θα επιλέξουμε τον Τύπο, το Μοντέλο, την Κατηγορία και τους πιθανούς Αποδέκτες της Αξιολόγησης, ώστε να παρέχει στους εκπαιδευόμενους υψηλής στάθμης προϊόντα και

υπηρεσίες και να απαντά στις προκλήσεις της εποχής με μία δοκιμασμένη προσέγγιση στην εκμάθηση των αντικειμένων και των εφαρμογών τους, που αποτελούν το κλειδί της επαγγελματικής επιτυχίας κάθε ενδιαφερόμενου, αφού αυξάνει την ανταγωνιστικότητά του και δίνει ουσιαστικό συγκριτικό πλεονέκτημα στις επιλογές του.

Το Πρόγραμμα Εκπαίδευσης Ενηλίκων

Τα Βασικά Χαρακτηριστικά του Προγράμματος αναλύονται παρακάτω.

Ο Τίτλος του Προγράμματος είναι:

«Βασικές Δεξιότητες Χρήσης Τεχνολογίας Πληροφορικής και Επικοινωνίας (ΤΠΕ)».

Η διάρκεια του πρόγραμμα είναι 100 εκπαιδευτικές ώρες (25 ημέρες από τις 18:00 έως 22:00) και περιλαμβάνει τις παρακάτω θεματικές ενότητες:

1. Εισαγωγή στους Ηλεκτρονικούς Υπολογιστές (Η/Υ),
2. Λειτουργικά Συστήματα,
3. Επεξεργασία Κειμένου,
4. Υπολογιστικά Φύλλα,
5. Παρουσιάσεις,
6. Εφαρμογές στο Διαδίκτυο.

Εκπαιδευτικός Σκοπός του προγράμματος, (Rogers, 1999, σελ.165-191) είναι οι άνεργοι που θα ολοκληρώσουν το πρόγραμμα στις βασικές δεξιότητες χρήσης (ΤΠΕ), και αφού πιστοποιηθούν ως κάτοχοι επαγγελματικών δεξιοτήτων, θα μπορούν άμεσα να απασχοληθούν σε επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας, αλλά και να απορροφηθούν στην ευρύτερη αγορά εργασίας της πληροφορικής, των επικοινωνιών, της βιομηχανίας και της παροχής υπηρεσιών. Ταυτόχρονα, τους δίνει τα εφόδια για να καταρτιστούν σε εξειδικευμένα προγράμματα και εφαρμογές Η/Υ που χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις, όπως τις βασικές αρχές λειτουργίας και χρήσης του υπολογιστή και του Διαδικτύου, τη χρήση λειτουργικού συστήματος Windows, τη χρήση κειμενογράφου, υπολογιστικού φύλλου, δημιουργίας παρουσιάσεων, τις βασικές λειτουργίες του Διαδικτύου, τη χρήση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail), την αναζήτηση πληροφοριών στο Διαδίκτυο, τις υπηρεσίες που προσφέρονται από το Διαδίκτυο για την εξυπηρέτηση

των πολιτών (υποβολή φορολογικών δηλώσεων, επικοινωνία με κυβερνητικά όργανα, κ.λπ.), τις ηλεκτρονικές συναλλαγές (αγορές, κ.λπ.), και άλλα θέματα.

Εκπαιδευτικοί Στόχοι του προγράμματος, (Κόκκος, 1998, σελ.134-139):

Στο Επίπεδο Γνώσεων

- Να αναγνωρίζουν το περιβάλλον λειτουργίας των Η/Υ και τις εφαρμογές του.
- Να οργανώνουν την εργασία τους με βάση σύγχρονους παραμέτρους.
- Να κατανοήσουν την χρήση των νέων ΤΠΕ

Στο Επίπεδο Δεξιοτήτων

- Να χρησιμοποιούν το περιβάλλον Windows
- Να γράφουν και να μορφοποιούν ένα κείμενο με το MS-Word.
- Να πραγματοποιούν στατιστικές επεξεργασίες στο MS-Excel
- Να αναλύουν και να παρουσιάζουν την πορεία και τις φάσεις ενός έργου με την βοήθεια ειδικής εφαρμογής του Power Point.
- Να συνδέονται και να αξιοποιούν τις δυνατότητες του διαδικτύου στην Ηλεκτρονική Αλληλογραφία και την Αναζήτηση Πληροφοριών.

Στο Επίπεδο Στάσεων

- Να χρησιμοποιούν τον Η/Υ ως εργαλείο στις εργασίες τους.
- Να εφαρμόζουν την κατάλληλη εφαρμογή στην εργασία τους.
- Να επικοινωνούν και να εκτιμούν την διασύνδεση στο Internet.
- Να γίνουν ανταγωνιστικοί στην αγορά εργασίας ώστε να διεκδικούν ισότιμα μία θέση εργασίας

Χαρακτηριστικά Εκπαιδευόμενων:

Το Πρόγραμμα θα απευθύνεται σε 20 Ανέργους, απόφοιτους Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΠΑΛ), υποχρεωτικής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και απόφοιτους Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης, Μετα-Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, που μπορεί να ξεκινούν από μηδενικής βάσης την εκπαίδευσή τους στους Η/Υ, ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν στις ολοένα μεταβαλλόμενες συνθήκες του εργασιακού περιβάλλοντος. Με την παρακολούθηση του προγράμματος αυτού, οι συμμετέχοντες αποκτούν τις βασικές επαγγελματικές δεξιότητες κατανόησης και χρήσης των

Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας. Παράλληλα, αποδεικνύουν τις δεξιότητες αυτές με την απόκτηση ενός πιστοποιητικού, κατόπιν εξετάσεων, με μεγάλη αναγνωρισιμότητα στη διεθνή αγορά εργασίας.

Χαρακτηριστικά Φορέας Χρηματοδότησης:

Το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα «Βασικές Δεξιότητες χρήσης ΤΠΕ» θα μπορούσε να ενταχθεί στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Κοινωνία της Πληροφορίας» του Υπουργείου Εργασίας & Κοινωνικών Ασφαλίσεων, το οποίο να συγχρηματοδοτείται κατά 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και το 25% από εθνικούς πόρους. Το πρόγραμμα μπορεί να υλοποιηθεί σε ένα παράρτημα των ΚΕΚ της ΓΕΣΕΒΕΕ (Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης, Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας), στο Ηράκλειο της Κρήτης.

1. Στρατηγικές Εκπαίδευσης Ενηλίκων

Οι έννοιες «ποιότητα», «αποτελεσματικότητα», «αποδοτικότητα», «ποιοτικός έλεγχος», «διασφάλιση της ποιότητας», «κριτήρια και δείκτες αξιολόγησης», κατέχουν κεντρική θέση στον εκπαιδευτικό λόγο της δεκαετίας του '90. Οι έννοιες αυτές έχουν ως προέλευσή τους κυρίως το χώρο της οικονομίας, συνδέονται με το στόχο της αύξησης της αποτελεσματικότητας των παραγωγικών μονάδων και επεκτείνεται η επίδρασή τους στον εκπαιδευτικό χώρο στον οποίο διαμορφώνουν στρατηγικές και μεθοδολογίες ανάπτυξης των εκπαιδευτικών συστημάτων. (Δούκας, 2008).

Από τις Στρατηγικές Εκπαίδευσης Ενηλίκων που αναφέρει ο Βεργίδης, (2008β, σελ.62-73), όπου χρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ το παραπάνω πρόγραμμα θα μπορούσε να ενταχθεί:

Α. Στη στρατηγική της συμπληρωματικής εκπαίδευσης.

Γνωρίζουμε ότι η Εκπαίδευση Ενηλίκων καλύπτει σε σημαντικό βαθμό τις αδυναμίες, του Τυπικού Εκπαιδευτικού Συστήματος. Ένα παραπάνω, όπως αναφέρουν κατά καιρούς οι Υπουργοί Παιδείας, (Βεργίδης, 2008γ, σελ.36-38), η Επαγγελματική Εκπαίδευση (ΕΠΑΛ), χαρακτηρίζεται βασικά από ποιοτικές αδυναμίες, μονόπλευρη έμφαση στην θεωρία με ελάχιστη διασύνδεση με τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας και της δυσκολίας προσαρμογής στις σύγχρονες απαιτήσεις. Επίσης η ανεπάρκεια των ΕΠΑΛ στη ζήτηση εξειδικευμένου

προσωπικού σε ειδικότητες αιχμής και οι απαιτήσεις της αγοράς εργασίας, έχουν αναδείξει την κατάρτιση σε θέματα ΤΠΕ και γενικότερα την εκπαίδευση ενηλίκων σε βασικό φορέα παροχής συμπληρωματικών εκπαιδευτικών υπηρεσιών. Τέλος «Τα συστήματα παραγωγής γίνονται όλο και πιο περίπλοκα και αδιαφανή. Σύνθετα συστήματα πληροφόρησης και μηχανογράφησης, καθώς οι συναφείς αυτοματοποιημένες δραστηριότητες, αντικατέστησαν σε μεγάλο βαθμό τις σωματικές και διανοητικές δραστηριότητες ρουτίνας». (CEDEFOP, 1993)

Β. Στη στρατηγική της επιστημονικής εξειδίκευσης.

Οι επιχειρήσεις στην ένταση του διεθνούς ανταγωνισμού και στην παγκοσμιοποίηση της οικονομίας ήγαγαν νέες τεχνολογίες με απώτερο στόχο την άνοδο της παραγωγικότητας. Η αποτελεσματικότητα και η αποδοτικότητα απέκτησαν καθοριστική σημασία για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης και την προσαρμογή και επιβίωση των επιχειρήσεων στις νέες συνθήκες. Ο Η/Υ θεωρείται σήμερα απαραίτητος σε κάθε εργασία και εφαρμογή σε μια επιχείρηση. Αυτό συνεπάγεται ότι «... χρειάζεται ειδικευμένο προσωπικό, που θα μπορεί να αναπτύσσει ίδιες πρωτοβουλίες και δημιουργικό δυναμικό, ικανότητες που δεν ήταν στον ίδιο βαθμό επιθυμητές και απαραίτητες στην εποχή της μαζικής παραγωγής» (CEDEFOP, ο.π.), στην διαχείριση και λειτουργία των ΤΠΕ.

Και οι 2 παραπάνω στρατηγικές ανταποκρίνονται κατά πρώτον στον θεσμοθετημένο σκοπό του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, στην αντιμετώπιση της ανεργίας και κατά δεύτερο στο σκοπό της προσαρμογής των εργαζομένων στις προδιαγραφές των θέσεων εργασίας, που οι θεωρείται ότι είναι διαθέσιμες στην αγορά εργασίας.

Γ. Στη στρατηγική της κοινωνικής και επαγγελματικής ένταξης και της αντιμετώπισης του αποκλεισμού.

Τα επιδοτούμενα προγράμματα κατάρτισης αυτή της μορφής στην κατηγορία της κοινωνίας της πληροφορίας, και συγκεκριμένα στην εκπαίδευση σε θέματα ΤΠΕ, στοχεύουν στην παροχή ευκαιριών στους εκπαιδευόμενους για κατάρτιση με προοπτική να αποκτήσουν γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις που θα τους βοηθήσουν να βρουν μια θέση εργασίας πιο εύκολα. Επίσης μετά την ολοκλήρωση της παρακολούθησης του προγράμματος, οι εκπαιδευόμενοι υποχρεωτικά συμμετάσχουν σε εξετάσεις για την απόκτηση αναγνωρισμένου πιστοποιητικού Πληροφορικής, από διακεκριμένο φορέα, αναγνωρισμένο από τον Οργανισμό Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΟΕΕΚ). Ωστόσο με την σχετική οικονομική επιδότηση

των ανέργων εκπαιδευόμενων που τα παρακολουθούν, μπορεί να θεωρηθεί ένα επιπλέον κίνητρο επιμόρφωσης, εμπλουτισμού δεξιοτήτων και πιθανής απορρόφησης από την αγορά εργασίας. «Η Ανθρώπινη κοινωνική οργάνωση, η ροή γνώσεων και πληροφοριών, ο εκσυγχρονισμός και η αύξηση της παραγωγικότητας, η απασχόληση και η εργασιακή κινητικότητα, οι υπηρεσίες, ο πολιτισμός και η κοινωνικο-οικονομική ανάπτυξη γενικότερα συνδέονται με την παιδεία και την καλλιέργεια του ανθρώπινου δυναμικού στην χώρα μας» (CEDEFOP, ο.π.).

2. Μέθοδος Διερεύνησης Εκπαιδευτικών Αναγκών

«Οι ενέργειες κατάρτισης γενικά των ανέργων, θα πρέπει να σχεδιάζονται και να υλοποιούνται αφού λαμβάνονται υπόψη οι συγκεκριμένες ανάγκες των ωφελουμένων, έτσι όπως αυτές προκύπτουν από την διάγνωση αναγκών που διενεργείται στις Δημόσιες Υπηρεσίες Απασχόλησης, καθώς και από ειδικές μελέτες έρευνες διάγνωσης των τάσεων και των αναγκών της αγοράς εργασίας, ώστε να είναι σε άμεση σχέση με την προσφορά και τη ζήτηση αυτής».

(Εφημερίς της Κυβερνήσεως, 2001, Αρ. Φύλλου 1086, σελ.15141).

«Ο σωστός σχεδιασμός και η δόμηση του προγράμματος είναι καθοριστικής σημασίας για την επιτυχία του. Τα στάδια του σχεδιασμού είναι:

- η μελέτη της υπάρχουσας κατάστασης της αγοράς εργασίας και η ανταπόκριση του προγράμματος στις ανάγκες της·
- η διερεύνηση των εκπαιδευτικών αναγκών των καταρτιζομένων, σε σχέση με το εκπαιδευτικό επίπεδο και τις δεξιότητες που θα πρέπει να αποκτηθούν στο συγκεκριμένο αντικείμενο κατάρτισης·
- ο προσδιορισμός των μεθόδων και διαδικασιών πιστοποίησης γνώσεων των καταρτιζομένων όπου απαιτείται·
- η ανάλυση των αναγκών της αγοράς εργασίας σε σχέση με την Ομάδα-στόχο των ωφελουμένων·
- ο προσδιορισμός του σκοπού του προγράμματος και των ειδικών εκπαιδευτικών στόχων του γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων·...»

(Εφημερίς της Κυβερνήσεως, 2006α, Αρ. Φύλλου 1095, Άρθρο 4, σελ.15004).

Οι διεθνείς εξελίξεις στον οικονομικό – τεχνολογικό και κοινωνικό – πολιτισμικό τομέα επέφεραν σημαντικές αλλαγές σε επίπεδο παραγωγικών δομών και οδήγησαν

στην ανάγκη για εκσυγχρονισμό των εθνικών οικονομιών. Στις μεταβιομηχανικές κοινωνίες της γνώσης και της πληροφορίας η φύση της εργασίας διαφοροποιείται. Αναδύεται η ανάγκη βελτίωσης των υπηρεσιών που προσφέρουν οι εργαζόμενοι και συνεχούς προσαρμογής τους στα μεταβαλλόμενα επαγγελματικά πλαίσια εφόσον η εξέλιξη της επιστήμης και της τεχνολογίας συμβάλλει στην ταχύτερη απαξίωση των επαγγελματικών γνώσεων.

Ο σύγχρονος εργαζόμενος πρέπει να διαθέτει εξειδικευμένες επαγγελματικές γνώσεις και να αναπτύσσει μια σειρά δεξιοτήτων που να συνδέονται άμεσα με τα απαιτούμενα από τις εργασιακές συνθήκες επαγγελματικά χαρακτηριστικά ανεξάρτητα από το αντικείμενο της απασχόλησής τους. Υπό αυτές τις συνθήκες η εκπαίδευση ενηλίκων ανάγεται σε αναγκαία παράμετρο της καθημερινής ζωής στη κοινωνία της γνώσης (Βεργίδης, 2008δ, σελ.26-39).

Ωστόσο, πριν επιλέξουμε τη μέθοδο διερεύνησης των εκπαιδευτικών αναγκών των αποφοίτων της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και συγκεκριμένα των ΕΠΑΛ, θα πρέπει να γνωρίζουμε για πιο σκοπό, για λογαριασμό τίνος πραγματοποιείται, ποιος φορέα την πραγματοποιεί, σε ποιο χώρο γίνεται η διερεύνηση, για ποιους πραγματοποιείται η διερεύνηση και πώς θα συλλέξουμε τα στοιχεία. (Βεργίδης, 2008ε, σελ.42&62). Βλέπουμε λοιπόν ότι υπάρχει πολύπλευρη σκοπιά για την διερεύνηση των εκπαιδευτικών αναγκών. Επομένως το προτεινόμενο πρόγραμμα που έχει ως σκοπό την ικανοποίηση των εκπαιδευτικών αναγκών των ανέργων απόφοιτων των ΕΠΑΛ, του δευτερογενή τομέα, οι οποίες αφορούν την εκμετάλλευση βασικών εφαρμογών της πληροφορικής, την ολοκληρωμένη διαχείριση πληροφοριών, καθώς επίσης και την κατανόηση και χρήση των πληροφοριών του Διαδικτύου πρέπει να συνδυαστούν, με πολύ-μεθοδική προσέγγιση, με τις ανάγκες της κοινωνίας – αγοράς εργασίας.

Επίσης το πρόγραμμα κατάρτισης σε ΤΠΕ απευθύνεται σχεδόν σε όλους τους κλάδους των αυτοαπασχολουμένων των οποίων οι εκπαιδευτικές ανάγκες σε θέματα νέων τεχνολογιών και ειδικότερα Πληροφορικής είναι μεγάλες αφού το μεγαλύτερο ποσοστό απ' αυτούς δεν έχει την ευκαιρία ένταξης στην κοινωνία της γνώσης. Τα χαμηλά ποσοστά εργατικού δυναμικού με τις κατάλληλες δεξιότητες, η έλλειψη κινήτρων και διαδικασιών για μετεκπαίδευση και συνεχή μάθηση πρέπει να αντιμετωπισθούν. Εξάλλου η Κοινωνία της Πληροφορίας θα αναπτυχθεί στηριζόμενη στους μηχανισμούς της αγοράς και στο πλαίσιο αυτό πρέπει να διευκολύνονται οι νέες επιχειρηματικές πρωτοβουλίες και η κατάρτιση όλων που θα κάνουν χρήση της

ΤΠΕ. Οι νέες τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνίας αγγίζουν σχεδόν όλους του κλάδους της οικονομίας και συνεπώς την πλειονότητα άνεργων αποφοίτων των ΕΠΑΛ ενώ ταυτόχρονα μεταβάλλουν τα πρότυπα των επαγγελματικών προσόντων σε μεγάλο αριθμό επαγγελμάτων. Οι θεματικές ενότητες τους προγράμματος, θα παρέχουν στους εκπαιδευόμενους, μετά το τέλος του προγράμματος, τις αναγκαίες δεξιότητες και γνώσεις για την αναβάθμιση τους. Η έμφαση στις δεξιότητες δημιουργεί την ανάγκη για προγράμματα κατάρτισης και δια βίου μάθησης αφού η γνώση και οι δεξιότητες που αφορούν τις νέες τεχνολογίες μεταβάλλονται διαρκώς.

Λαμβάνοντας επίσης υπόψη τις μεθόδους για την διερεύνηση των εκπαιδευτικών αναγκών της ομάδα στόχου όπως αναφέρει ο Βεργίδης, (2008στ, σελ.26-42), θεωρούμε ότι καταλληλότερη για το πρόγραμμα που έχουμε προτείνει, είναι η Πολύ-μεθοδική και Διεπιστημονική μέθοδος ή Τριγωνοποίηση. Γενικά θεωρείται μια μέθοδος διερεύνησης των εκπαιδευτικών αναγκών που γίνεται σε πολλαπλά επίπεδα και να είναι, στο μέτρο του εφικτού, πολυ-μεθοδική και διεπιστημονική, προκειμένου τα συμπεράσματα να είναι έγκυρα και να συμβάλλουν στον αποτελεσματικό σχεδιασμό των εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Συγκεκριμένα όσον αφορά τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, τις ανάγκες για νέες ειδικότητες – ειδικεύσεις, τις ανάγκες των επιχειρήσεων, σε συνδυασμό με τα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες του πληθυσμού στόχου που είναι οι άνεργοι απόφοιτοι των ΕΠΑΛ, πρέπει να διαμορφωθεί σύστημα για τη διαπίστωση των εκπαιδευτικών αναγκών, έτσι ώστε ο σχεδιασμός των προγραμμάτων κατάρτισης να ανταποκρίνεται με τον καλλίτερο δυνατό συνδυασμό. Το σύστημα επομένως θα πρέπει να συνίσταται:

A. Στην καταγραφή των εκπαιδευτικών αναγκών των επιχειρήσεων σε συνδυασμό με τις προσφερόμενες θέσεις εργασίας και στις ενδεχόμενες μελλοντικές μεταβολές.

B. Στην καταγραφή και συστηματοποίηση των αναγκαίων γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων, που απαιτούνται για την κάλυψη μιας θέσης εργασίας, ανά αντικείμενο.

Γ. Στη διερεύνηση και καταγραφή των υπάρχουσών γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων των ενδιαφερομένων (άνεργων), της συγκεκριμένης περιοχής, του Ν. Ηρακλείου.

και Δ. η υλοποίηση της σχετικής έρευνας να γίνεται ηλεκτρονικά μέσω ιστοσελίδας.

3.1 Τύπος Αξιολόγησης

Κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα περιλαμβάνει μια σειρά ενεργειών που σχετίζονται με την απόφαση, τον προγραμματισμό, την υλοποίηση και την αξιολόγηση του αποτελέσματος. Η αξιολόγηση μας επιτρέπει να αποφανθούμε αν η ίδια η δραστηριότητα ή η συγκεκριμένη υλοποίησή της αξίζει να επαναληφθεί, να απορριφθεί ή να τροποποιηθεί. Η αξιολόγηση στην εκπαίδευση, όταν συνοδεύεται από αντικειμενικές υποδείξεις και πραγματοποιείται βάσει σαφών προκαθορισμένων κριτηρίων αποτελεί σπουδαίο μέσο υποβοήθησης και εξέλιξης του εκπαιδευτικού συστήματος (Ανδρεαδάκης, 2005).

Από την διάκριση, όπως αναφέρει του Καραλής (2008α, σελ. 135-143), των βασικών τύπων αξιολόγησης επιλέγουμε αντίστοιχα:

A. Με κριτήριο το σκοπό της αξιολόγησης, σε Διαμορφωτική και Απολογιστική Αξιολόγηση. Στο Προτεινόμενο πρόγραμμα επιλέγουμε την Διαμορφωτική Αξιολόγηση που στοχεύει στη βελτίωση της εσωτερικής λειτουργίας, της ποιότητας υλοποίησης του προγράμματος και των αναμενόμενων αποτελεσμάτων μέσω του συνεχή εντοπισμού των προβλημάτων και αδυναμιών που παρουσιάζονται και τη διατύπωση προτάσεων για την επίλυσή τους με αποτέλεσμα την ενεργοποίηση των συμμετεχόντων και των αποδεκτών του προγράμματος. Σε αντίθεση με την Απολογιστική Αξιολόγηση που στοχεύει στην εξαγωγή συμπερασμάτων και τη διατύπωση κρίσεων σχετικά με την αξία του προγράμματος, στην επίτευξη των προκαθορισμένων στόχων και την απαιτήσεις των οργανισμών υλοποίησης και χρηματοδότησης και την πληροφόρηση των υπευθύνων του προγράμματος και των διαμορφωτών πολιτικής προκειμένου να λάβουν τις κατάλληλες αποφάσεις, που συνήθως σχετίζονται με τη συνέχιση ή την επέκταση ή τη διακοπή του προγράμματος.

B. Με βάση τη θέση του αξιολογητή σε Εσωτερική και Εξωτερική Αξιολόγηση. Στο Προτεινόμενο πρόγραμμα επιλέγουμε την Εσωτερική αξιολόγηση, όπου ο αξιολογητής προέρχεται από τον οργανισμό που υλοποιεί το πρόγραμμα. Θεωρείται καταλληλότερος, λόγω της μικρής διάρκειας υλοποίησης του προγράμματος και του ότι ο αξιολογητής γνωρίζει τον οργανισμό, τους στόχους, τις ιδιαιτερότητές του ώστε να μπορεί ευκολότερα να αντλήσει πληροφορίες. Το προσωπικό του οργανισμού τον εμπιστεύεται σε σχέση με έναν εξωτερικό αξιολογητή που ενδιαφέρεται περισσότερο

για την πορεία του οργανισμού και την εξέλιξη του προγράμματος. Επομένως μπορεί ευκολότερα να εφαρμόσει τα πορίσματα της αξιολόγησης με στόχο τη βελτίωση των λειτουργιών του οργανισμού.

3.2 Μοντέλο Αξιολόγησης

«Όλα τα προγράμματα κατάρτισης θα πρέπει να υλοποιούνται με γνώμονα την επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί στα Συμπληρώματα Προγραμματισμού του κάθε Επιχειρησιακού προγράμματος και να λαμβάνονται υπόψη και να παρακολουθούνται σε κάθε περίπτωση οι καθορισμένοι δείκτες εκροών. Κατά κύριο λόγο ένα πρόγραμμα κατάρτισης αξιολογείται ως προς την εκπαιδευτική διαδικασία, τον τρόπο υλοποίησης αυτού, τη διαδικασία προώθησης των καταρτιζομένων στην αγορά εργασίας, τη σωστή χρήση εκπαιδευτικών μεθόδων και εποπτικών μέσων και την παροχή εκπαιδευτικού υλικού.»

(Εφημερίς της Κυβερνήσεως, 2006β, Αρ. Φύλλου 1095, Άρθρο 9, σελ.15021).

Επίσης, όπως αναφέρει ο Καραλής (ο.π.), τα Μοντέλα Αξιολόγησης διακρίνονται ως εξής: Α. στην Ανταποδοτική Αξιολόγηση, (Υπάρχουσα κατάσταση, Παρέμβαση και Αποτελέσματα), (Καραλής, ο.π., σελ144-146), Β. στο Μοντέλο των τεσσάρων Επιπέδων, (Ανταπόκριση, Μάθηση, Συμπεριφορά και Αποτελέσματα). (Καραλής, ο.π., σελ146-148), και Γ. στο Μοντέλο CIPP (από τα αρχικά των λέξεων Context Input Process & Product), (Αξιολόγηση Πλαισίου, Εισόδου, Διαδικασίας και Αποτελέματος), (Καραλής, ο.π., σελ148-152).

Μετά από τη μελέτη των διαφόρων θεωρητικών σχημάτων αξιολόγησης καθώς και των αντίστοιχων μοντέλων αξιολόγησης, για το πρόγραμμα «Βασικές Δεξιότητες Χρήσης ΤΠΕ», αναγνωρίζοντας την φιλοσοφία του προγράμματος (ανταγωνιστικότητα στην αγορά εργασίας), το είδος (ΤΠΕ) και την έκτασή του (100 Ώρες), θεωρούμε ότι το καταλληλότερο Μοντέλο Αξιολόγησης είναι αυτό που εκφράζει το Μοντέλο CIPP. Αυτό ανήκει στην ομάδα των θεωρητικών σχημάτων Αποφάσεων Διοίκησης, όπου επικρατεί η άποψη ότι η αξιολόγηση είναι συνυφασμένη με τη διαδικασία λήψης αποφάσεων, κατά την άσκηση διοίκησης, που στην ουσία είναι ένα μέσο στα χέρια της, για την πραγματοποίηση των στόχων της. Επίσης, το Μοντέλο CIPP βασίζεται στη θεώρηση ότι η αξιολόγηση αποτελεί μία διαδικασία βελτίωσης, «ένα εργαλείο με το οποίο υποστηρίζεται η καλύτερη

λειτουργία των προγραμμάτων σε σχέση με τους ανθρώπους που αυτά προσπαθούν να εξυπηρετήσουν», (Stufflebeam, 1983 σελ.118).

Το μοντέλο αξιολόγησης CIPP επιτρέπει τις παρακάτω ενέργειες σε κάθε στάδιό:

Αξιολόγηση πλαισίου: καταγραφή των ισχυρών και ασθενών σημείων και προσδιορισμό των απαιτούμενων ενεργειών βελτίωσης του προγράμματος,

Αξιολόγηση εισόδου: εκτίμηση των εναλλακτικών στρατηγικών, των διαμορφούμενων περιορισμών, τη διαθεσιμότητα των συντελεστών, κλπ.,

Αξιολόγηση διαδικασίας: εποπτεία της επίτευξης στόχων και στρατηγικής, διάγνωση απρόβλεπτων προβλημάτων, ανάληψη παρεμβάσεων,

Αξιολόγηση αποτελέσματος: αποτίμηση του τελικού προϊόντος, λήψη αποφάσεων για τη συνέχεια, βελτίωση ή διακοπή του.

3.3 Κατηγορία Αξιολόγησης

Όπως αναφέρει ο Βεργίδης (2008ζ, σελ165-167) οι Κατηγορίες Αξιολόγησης διακρίνονται ως εξής: Α. στη Διαχειριστική, Β. στη Δημοκρατική και Γ. στη Συμμετοχική.

Μετά από την μελέτη των παραπάνω κατηγοριών, για το πρόγραμμα της ΤΠΕ επιλέγουμε την Συμμετοχική Αξιολόγηση. Η συγκεκριμένη κατηγορία αποβλέπει στην συλλογική επίλυση προβλημάτων, από ομάδα αξιολόγησης όπου συμμετέχουν ισότιμα και επιδιώκεται η συναίνεση για την διατύπωση των αξιολογικών κρίσεων. Η ομάδα Αξιολόγησης μπορεί να αποτελείται από Επιστήμονες, Εκπροσώπους και μέλη των εμπλεκόμενων φορέων και της ομάδας των συμμετεχόντων στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα.

Ωστόσο ο χρόνος διεξαγωγής της αξιολόγησης και η εκπόνηση της έκθεσης μπορεί να γίνει σε 3 φάσεις. Στην εκ των προτέρων αξιολόγηση που αναφέρεται στην καταλληλότητα των στόχων και των αναμενόμενων αποτελεσμάτων. Στην Αξιολόγηση που γίνεται κατά την διάρκεια του προγράμματος που λειτουργεί ως διαμορφωτική για την επίτευξη της βέλτιστης αποτελεσματικότητας του. Και τέλος, στην εκ των υστέρων αξιολόγηση που γίνεται μετά το τέλος του προγράμματος. Σκόπιμο θα ήταν να αναφερθεί ότι οι εκπαιδευόμενοι αφού θα περάσουν από διαδικασία πιστοποίησης σε επιλεγμένα εξεταστικά κέντρα, η τελική έκθεση του προγράμματος από τους αξιολογητές θα πρέπει να έχει προβλέψει τα ποσοστά επιτυχίας των εξεταστικών κέντρων.

4. Πιθανοί Αποδέκτες Αξιολόγησης

Όπως αναφέρει ο Καραλής (2008β, σελ162) η κοινοποίηση της αξιολόγησης συνήθως περιορίζεται στην συγγραφή της έκθεσης και στη αποστολή στο φορέα που έχει αναθέσει την Αξιολόγηση.

Στην προκειμένη περίπτωση αφού πρόκειται για επιδοτούμενο πρόγραμμα και χρηματοδοτείται από το ΕΚΤ οι αποδέκτες της αξιολόγησης θεωρούμε πως θα είναι:

Α. Στο Τμήμα Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού και Παρακολούθησης Δράσεων ΕΚΤ του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, Πρώην Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων,

(<http://www.ypergka.gr/ekt/ey/syntonismos/index.htm>), που αποτελεί το ελεγκτικό φορέα και ανάθεσης της Αξιολόγησης,

Β. Ευρωπαϊκή Ένωση και Διαρθρωτικό Ταμείο Χρηματοδότησης,

(http://europa.eu/index_el.htm), που αποτελεί το φορέα Χρηματοδότησης.

Γ. Στο τμήμα του Υπουργείου Ανάπτυξης στο αντίστοιχο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (ΚΠΣ), (<http://www.ypan.gr/kps/index.htm>), που ασχολείται με την «Κοινωνία της Πληροφορίας» και συγκεκριμένα με την «Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη για την Κοινωνία της Πληροφορίας» και στη «Προώθηση της απασχόλησης στην Κοινωνία της Πληροφορίας».

Δ. Στο Τμήμα Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού και Συγχρηματοδοτούμενων Ενεργειών από το ΕΚΤ του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, (<http://www.ypakp.gr>), για ενημέρωση της απορρόφησης της χρηματοδότησης.

Επίσης αποδέκτες θα είναι και κάποιοι Οργανισμοί κατάρτισης ή Φορείς που έχουν σχέση με την κατάρτιση και την κοινωνία της Πληροφορίας, όπως:

Α. Το Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΕΚΕΠΙΣ), (<http://www.ekepis.gr/site/>).

Β. Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ), (<http://www.oaed.gr/>).

Γ. Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδος,(ΓΕΣΕΒΕΕ) (http://www.gsevee.gr/index.asp?a_id=87).

Τέλος, αποδέκτες μπορεί να είναι οι Συμμετέχοντες στο πρόγραμμα (Εκπαιδευόμενοι, Εκπαιδευτές, Προσωπικού του οργανισμού) για ενημέρωση γενικότερα και οι Άμεσα ή Εμμεσα Επωφελούμενοι από την υλοποίηση του Προγράμματος για πιθανή άμεση απορρόφηση στην αγορά εργασίας. Συγκεκριμένα να Δημοσιοποιηθούν τα συμπερασμάτων και οι προτάσεις που προέκυψαν κατά την

αξιολόγηση του προγράμματος, σε όσο τον δυνατόν περισσότερους ενδιαφερόμενους φορείς, οργανισμούς και φυσικά πρόσωπα, Επιχειρήσεις οποιασδήποτε μορφής (ατομικές, ελεύθεροι επαγγελματίες, ΟΕ, ΕΕ, ΕΠΕ, ΑΕ κλπ), και κατ'επιλογήν σε κλάδους της οικονομίας.

ΣΥΝΟΨΗ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην παρούσα εργασία σχεδιάστηκε ένα πρόγραμμα εκπαίδευσης Ενηλίκων συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης σε θέματα Βασικών Δεξιοτήτων ΤΠΕ. Επιλέχθηκε ο πληθυσμός-στόχος (άνεργοι, απόφοιτοι Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, και συγκεκριμένα απόφοιτοι των ΕΠΑΛ) και ορίστηκε η Διάρκεια του προγράμματος (100 Ωρες). Τέθηκε ο εκπαιδευτικός σκοπός και οι στόχοι του προγράμματος, καθώς και τα χαρακτηριστικά των εκπαιδευόμενων και του φορέα χρηματοδότησης.

Μετά το πρόγραμμα εντάχθηκε στις ακόλουθες στρατηγικές εκπαίδευσης ενηλίκων:

- A. Στη στρατηγική της συμπληρωματικής εκπαίδευσης.
- B. Στη στρατηγική της επιστημονικής εξειδίκευσης
- Γ. Στη στρατηγική της κοινωνικής και επαγγελματικής ένταξης και της αντιμετώπισης του αποκλεισμού

Το όλο έργο διαχωρίστηκε σε συγκεκριμένα στάδια, ακολουθώντας κάποια, από την σχετική επιστημονική μεθοδολογία του Βεργίδη. (2008η, σελ.17). Αρχικά έγινε προσπάθεια για να αντιληφθούμε την υπάρχουσα κατάσταση και τις Εκπαιδευτικές ανάγκες της ομάδας στόχου. Προτείναμε για την διερεύνηση των εκπαιδευτικών αναγκών την Πολύ-μεθοδική και Διεπιστημονική μέθοδος ή Τριγωνοποίηση. Στη συνέχεια καθορίστηκε ο τύπος της αξιολόγησης (Διαμορφωτική Αξιολόγηση) με κριτήριο το σκοπό της αξιολόγησης και βάση τη θέση του αξιολογητή (Εσωτερική αξιολόγηση). Επιλέχθηκε ως Μοντέλο αξιολόγησης το CIPP και τη κατηγορία της Συμμετοχικής Αξιολόγησης. Τέλος μιας και πρόκειται για συγχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα από το ΕΚΤ ορίστηκαν και οι πιθανοί αποδέκτες της αξιολόγησης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- CEDEFOP, (1993). Συνημμένο φυλλάδιο στο Εγχειρίδιο των επαγγελματικών περιγραμμάτων σε επίπεδο ειδικευμένων εργατών και ειδικευμένων υπαλλήλων. *Σημερινή κατάσταση και μελλοντικές τάσεις. Προσφορά και ζήτηση ειδικευμένων εργαζομένων*. Θεσσαλονίκη: ΚαπαTEL – CEDEFOP
- Rogers A., (1999). *Η Εκπαίδευση Ενηλίκων*. Αθήνα: Μεταίχμιο
- Stufflebeam D., (1983). The CIPP Model for Program Evaluation. In: G. Madaus, M. Scriven, D. Stufflebeam, *Evaluation Models: Viewpoints on Educational and Human Services Evaluation*. Boston: Kluwer-Nijhoff Publishing.
- Ανδρεαδάκης, Ν., (2005). *Αξιολόγηση της επίδοσης των μαθητών* [πανεπιστημιακές σημειώσεις]. Ρέθυμνο: Πανεπιστήμιο Κρήτης.
- Βεργίδης, Δ., (2008α). Ο πόλος της επαγγελματικής εκπαίδευσης. Στο: Δ. Βεργίδης, *Εισαγωγή στην Εκπαίδευση Ενηλίκων. Η εξέλιξη της Εκπαίδευσης Ενηλίκων στην Ελλάδα και η Κοινωνικο-οικονομική Λειτουργία της*. Τόμος Β. Πάτρα: ΕΑΠ
- Βεργίδης, Δ., (2008β). Τυπολογία Στρατηγικών Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Στο: Δ. Βεργίδης, *Εισαγωγή στην Εκπαίδευση Ενηλίκων. Η εξέλιξη της Εκπαίδευσης Ενηλίκων στην Ελλάδα και η Κοινωνικο-οικονομική Λειτουργία της*. Τόμος Β. Πάτρα: ΕΑΠ.
- Βεργίδης, Δ., (2008γ). Η εκπαίδευση στις νέες συνθήκες. Στο: Δ. Βεργίδης, *Εισαγωγή στην Εκπαίδευση Ενηλίκων. Η εξέλιξη της Εκπαίδευσης Ενηλίκων στην Ελλάδα και η Κοινωνικο-οικονομική Λειτουργία της*. Τόμος Β. Πάτρα: ΕΑΠ.
- Βεργίδης, Δ., (2008δ). Η Εκπαίδευση ενηλίκων στις Σύγχρονες Κοινωνικο-Οικονομικές, Πολιτικές και Πολιτισμικές Συνθήκες. Στο: Δ. Βεργίδης, *Η εξέλιξη της Εκπαίδευσης Ενηλίκων στην Ελλάδα και η Κοινωνικο-οικονομική Λειτουργία της*. Τόμος Β. Πάτρα: ΕΑΠ
- Βεργίδης, Δ., (2008ε). Δραστηριότητα 13. Στο Δ. Βεργίδης, Α. Καραλής, *Εισαγωγή στην Εκπαίδευση Ενηλίκων. Σχεδιασμός, Οργάνωση και Αξιολόγηση Προγραμμάτων*. Τόμος Γ. Πάτρα: ΕΑΠ
- Βεργίδης, Δ., (2008στ). Διερεύνηση Εκπαιδευτικών Αναγκών. Στο Δ. Βεργίδης, Α. Καραλής, *Εισαγωγή στην Εκπαίδευση Ενηλίκων. Σχεδιασμός, Οργάνωση και Αξιολόγηση Προγραμμάτων*. Τόμος Γ. Πάτρα: ΕΑΠ

- Βεργίδης, Δ., (2008ζ). Κατηγορίες Αξιολόγησης. Στο Δ. Βεργίδης, Α. Καραλής, *Εισαγωγή στην Εκπαίδευση Ενηλίκων. Σχεδιασμός, Οργάνωση και Αξιολόγηση Προγραμμάτων*. Τόμος Γ. Πάτρα: ΕΑΠ.
- Βεργίδης, Δ., (2008η). Σχεδιασμός Προγραμμάτων Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Στο Δ. Βεργίδης, Α. Καραλής, *Εισαγωγή στην Εκπαίδευση Ενηλίκων. Σχεδιασμός, Οργάνωση και Αξιολόγηση Προγραμμάτων*. Τόμος Γ. Πάτρα: ΕΑΠ.
- Δούκας, Χ., (2008). *Ποιότητα και Αξιολόγηση στην Εκπαίδευση, Συνοπτική Ερευνητική Επισκόπηση*. Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www.pischools.gr/download/publications/epitheorisi/teyxos1/e1%20172-186.doc> (10/12/2008)
- Εφημερίς της Κυβερνήσεως, Αρ. Φύλλου 1086, (21 Αυγούστου 2001), Εισαγωγή, Στο: *Αποφάσεις, Αριθμ.4033, Ενιαίο Σύστημα Διαχείρισης, Αξιολόγησης, Παρακολούθησης και Ελέγχου των Ενεργειών Επαγγελματικής Κατάρτισης συγχρηματοδοτούμενων από το ΕΚΤ στο πλαίσιο του Γ' ΚΠΣ, (2000–2006), για όλα τα Επιχειρησιακά Προγράμματα που εμπεριέχουν δράσεις Κατάρτισης*. Με Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Αναστάσιος Γιαννίτης. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.
- Εφημερίς της Κυβερνήσεως, Αρ. Φύλλου 1095, (10 Αυγούστου 2006α), Άρθρο 4, Προδιαγραφές Κατάρτισης – Σχεδιασμός. Στο: *Αποφάσεις, Αριθμ. 112281, Τροποποίηση της υπ' αριθμ. 112392/1.11.2004 (ΦΕΚ 1813/Β/8.12.2004) κοινής απόφασης Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας για το Ενιαίο Σύστημα Διαχείρισης, Αξιολόγησης, Παρακολούθησης και Ελέγχου των ενεργειών Επαγγελματικής Κατάρτισης συγχρηματοδοτούμενων από το ΕΚΤ στο πλαίσιο του Γ' ΚΠΣ, (2000–2006), για όλα τα Επιχειρησιακά Προγράμματα που εμπεριέχουν δράσεις Κατάρτισης*. Με Υφυπουργός Οικονομίας & Οικονομικών, Χ. Φωλιάς και Υπουργός Απασχόλησης & Κοινωνικής Προστασίας, Σ. Τσιτουρίδης. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.
- Εφημερίς της Κυβερνήσεως, Αρ. Φύλλου 1095. (10 Αυγούστου 2006β), Άρθρο 9, Αξιολόγηση της Υλοποίησης του Προγράμματος. Στο: *Αποφάσεις, Αριθμ. 112281, Τροποποίηση της υπ' αριθμ. 112392/1.11.2004 (ΦΕΚ 1813/Β/8.12.2004) κοινής απόφασης Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας για το Ενιαίο Σύστημα Διαχείρισης, Αξιολόγησης, Παρακολούθησης και Ελέγχου των ενεργειών*

- Επαγγελματικής Κατάρτισης συγχρηματοδοτούμενων από το ΕΚΤ στο πλαίσιο του Γ' ΚΠΣ, (2000–2006), για όλα τα Επιχειρησιακά Προγράμματα που εμπεριέχουν δράσεις Κατάρτισης. Με Υφυπουργός Οικονομίας & Οικονομικών, Χ. Φωλιάς και Υπουργός Απασχόλησης & Κοινωνικής Προστασίας, Σ. Τσιτουρίδης. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.*
- Εφημερίς της Κυβερνήσεως, Αρ. Φύλλου 1491, (29 Ιουλίου 2008), Εισαγωγή, Στο: *Αποφάσεις, Αριθμ. 55582/1933, Ενιαίο Σύστημα Διαχείρισης, Αξιολόγησης, Παρακολούθησης και Ελέγχου των Ενεργειών Επαγγελματικής Κατάρτισης συγχρηματοδοτούμενων από το ΕΚΤ στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ (2007–2013) για όλα τα Επιχειρησιακά Προγράμματα που εμπεριέχουν δράσεις κατάρτισης. Με Υφυπουργός Οικονομίας & Οικονομικών, Ιωάννης Παπαθανασίου και Υπουργός Απασχόλησης & Κοινωνικής Προστασίας, Φάνη Πάλη-Πετραλιά. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.*
- Καραλής, Α., (2008α). Τυπολογίες και Μοντέλα Αξιολόγησης. Στο Δ. Βεργίδης, Α. Καραλής, *Εισαγωγή στην Εκπαίδευση Ενηλίκων. Σχεδιασμός, Οργάνωση και Αξιολόγηση Προγραμμάτων*. Τόμος Γ. Πάτρα: ΕΑΠ.
- Καραλής, Α., (2008β). Η κοινοποίηση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης. Στο Δ. Βεργίδης, Α. Καραλής, *Εισαγωγή στην Εκπαίδευση Ενηλίκων. Σχεδιασμός, Οργάνωση και Αξιολόγηση Προγραμμάτων*. Τόμος Γ. Πάτρα: ΕΑΠ
- ΚΕΚ ΓΕΣΕΒΕΕ (Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης, Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας). Λήψη Δεκέμβριος, 10, 2008, από: http://www.gsevee.gr/index.asp?a_id=87
- Κόκκος, Α., (1998). Ο προσδιορισμός του Εκπαιδευτικού Σκοπού και των Εκπαιδευτικών Στόχων. Στο: Α. Κόκκος, Α.Λιοναράκης, *Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Σχέσεις διδασκόντων - διδασκομένων*. Τόμος Β. Πάτρα: ΕΑΠ